28. ORTAÇAĞ ve TÜRK DÖNEMİ KAZILARI VE SANAT TARİHİ ARAŞTIRMALARI SEMPOZYUMU

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI

ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ
BAŞKANLIĞI

28. ORTAÇAĞ VE TÜRK DÖNEMİ KAZILARI VE SANAT TARİHİ ARAŞTIRMALARI SEMPOZYUMU

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI
16-19 Ekim 2024

ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ
BAŞKANLIĞI

T.C.
Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu
Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayını: 664
Bilimsel Toplantılar: 219
ISBN: 978-975-17-6017-3

28. Ortaçağ ve Türk Dönemi Kazıları ve Sanat Tarihi Sempozyumu
Bildiri Özetleri Kitabı

Editörler:
Doç. Dr. Ö. Hakan ÇETİN,
Dr. Öğr. Üyesi Muhammet GÖRÜR,
Doç. Dr. Bülent İŞLER,
Prof. Dr. Murat ÇERKEZ,
Arş. Gör. Bahar ÖZDEMİR,
Arş. Gör H. Betül KIRMIZI

©Atatürk Kültür Merkezi - 2024
E-Yayın
Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı
Belgegeçer: 0312 284 34 65
Internet: www.akmb.gov.tr

Grafik Tasarım: Hatice Özlem TÜRKEŞ YILDIRIM

ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ AYDIN SAYILI KÜTÜPHANESİ KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI

Orta Çağ ve Türk Dönemi Kazıları ve Sanat Tarihi Araştırmaları Sempozyumu (28. :2024 : Ankara, Türkiye)
28. Orta Çağ ve Türk dönemi kazıları ve sanat tarihi araştırmaları sempozyumu bildiri özetleri kitabı / editörler: Hakan Çetin [ve başkaları]
1. Baskı .Ankara : Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı , 2024.
474 sayfa ; 24 cm .— (AKDTYK Atatürk Kültür Merkezi Yayını ; 664 . Bilimsel Toplantılar; 219)

ISBN: 9789751760173

1. KAZILAR (ARKEOLOJİ) -- TÜRKİYE -- KONGRELER
2. SANAT TARİHİ -- TÜRKİYE -- KONGRELER.
3. TÜRKİYE – ESKİ ESERLER -- KONGRELER
4. TÜRKİYE -- ARKEOLOJİK KAZILAR -- KONGRELER
5. ARKEOLOJİ -- TÜRKİYE -- KONGRELER
I. Çetin, Hakan II.ea. III.dizi
930.109561

Uluslararası Yayınevi Beyannamesi

Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı 1983 yılında kurulmuş olup 41 yıldır uluslararası düzeyde faaliyet göstermektedir. “Tanınmış Uluslararası Yayınevi” kategorisinde yer alan AKM;yayımladığı özgün bilimsel kitaplar, çeviri eserler (Almanca, Çince, Fransızca, İngilizce, Rusça vd.) ve bilimsel süreli yayınlar ile çalışmalarını ulusal ve uluslararası alanlarda yürütmeye devam etmektedir.AKM tarafından yayımlanan eserler, Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almakta; dünyanın en geniş çevrim içi kamu erişim kataloğu olan Worldcat.org’da dizinlenmektedir.

28. ORTAÇAĞ VE TÜRK DÖNEMİ KAZILARI VE SANAT TARİHİ ARAŞTIRMALARI SEMPOZYUMU

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI
16-19 Ekim 2024

ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ
BAŞKANLIĞI

ONUR KURULU
BE PROF. DR. DERYA ÖRS
PROF. DR. MEHMET NACİ BOSTANCI
DOÇ. DR. ZEKİ ERASLAN
PROF. DR. BOZKURT ERSOY
PROF. DR. FİLİZ YENİŞEHİRLİOĞLU
PROF. DR. GÖNÜL ÖNEY
PROF. DR. GÜNSEL RENDA
PROF. DR. HAMZA GÜNDOĞDU
PROF. DR. OLUŞ ARIK
PROF. DR. ÖMÜR BAKIRER
PROF. DR. RÜÇHAN ARIK
PROF. DR. SELÇUK MÜLAYİM
PROF. DR. ZEYNEP MERCANGÖZ

DÜZENLEME KURULU
PROF. DR. NURŞEN ÖZKUL FINDIK
DOÇ. DR. DR. ZEKİ ERASLAN
PROF. DR. ALİ BAŞ
PROF. DR. SERPİL BAĞCI
PROF. DR. ABDÜLHAMİT TÜFEKÇİOĞLU
DR. ÖĞR. ÜYESİ RÜSTEM BOZER
PROF. DR. HALİT ÇAL
PROF. DR. ALİ BORAN
PROF. DR. MURAT ÇERKEZ
DOÇ. DR. SEVAY ATILGAN
DOÇ. DR. BÜLENT İŞLER
DOÇ. DR. Ö. HAKAN ÇETİN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MUHAMMET GÖRÜR
DR. ÖĞR. ÜYESİ DEMET ÖRNEK
DR. ÖĞR. ÜYESİ FİLİZ CANYURT
ARŞ. GÖR. DR. NESRİN AYDOĞAN İŞLER
AR. GÖR. DR. SALİHA TANIK
ARŞ. GÖR. BAHAR ÖZDEMİR
ARŞ. GÖR. H. BETÜL KIRMIZI
ARŞ. GÖR. R. ALP MÜHÜRDAROĞLU
DR. ÖMER GÖK
EVRE ÇORUH
DR. OYA MEŞELİ

BİLİM KURULU
PROF. DR. A. ŞEVKİ DUYMAZ
PROF. DR. ABDÜLHAMİT TÜFEKCİOĞLU
PROF. DR. ABDÜLKADİR DÜNDAR,
PROF. DR. AHMET ALİ BAYHAN
PROF. DR. AHMET ÇAYCI
PROF. DR. A. OĞUZ ALP
PROF. DR. ALİ BAŞ
PROF. DR. ALİ OSMAN UYSAL
PROF. DR. ALPTEKİN YAVAŞ
PROF. DR. ANAR AZİZSOY
PROF. DR. BAHATTİN YAMAN
PROF. DR. BAŞAK BURCU EKE
PROF. DR. BEKİR ESKİCİ
PROF. DR. BÜLENT NURİ KILAVUZ
PROF. DR. CELİL ASLAN
PROF. DR. C. NAKIŞ KARAMAĞARALI
PROF. DR. ELVAN TOPALLI
PROF. DR. ERDAL ESER
PROF. DR. GÜLAY APA KURTİŞOĞLU
PROF. DR. GÜLGÜN KÖROĞLU
PROF. DR. HÜSEYİN YURTTAŞ
PROF. DR. İNCİ KUYULU ERSOY
PROF. DR. İSMAİL AYTAÇ
PROF. DR. KADİR PEKTAŞ
PROF. DR. KENAN BİLİCİ
PROF. DR. LÜTFİYE GÖKTAŞ KAYA
PROF. DR. MEHMET YAVUZ
PROF. DR. MELTEM ÖZKAN ALTINÖZ
PROF. DR. MUSTAFA BEYAZIT
PROF. DR. NERMİN ŞAMAN DOĞAN
PROF. DR. OSMAN ERAVŞAR
PROF. DR. OSMAN KUNDURACI
PROF. DR. SEMA DOĞAN
PROF. DR. SEMRA DAŞCI
PROF. DR. SERPİL BAĞCI
PROF. DR. TOLGA BOZKURT
PROF. DR. YAŞAR ÇORUHLU
PROF. DR. YAŞAR SELÇUK ŞENER
PROF. DR. YELDA OLCAY UÇKAN
PROF. DR. ZEKİYE UYSAL
PROF. DR. ZEYNEP MERCANGÖZ
DOÇ. DR. AYÇA TİRYAKİ TÜRKMENOĞLU
DOÇ. DR. AYŞE PELİN ŞAHİN TEKİNALP
DOÇ. DR. BÜLENT ORAL
DOÇ. DR. EMİNE TOK

DOÇ. DR. GÜL GEYİK
DOÇ. DR. GÜLER YILMAZ ÇALIŞKAN
DOÇ. DR. GÜLSEN TEZCAN KAYA
DOÇ. DR. MEHMET TOP
DOÇ. DR. MERYEM ACARA ESER
DOÇ. DR. MUHAMMET ARSLAN
DOÇ. DR. MUHARREM ÇEKEN
DOÇ. DR. NECLA DURSUN
DOÇ. DR. SEMİHA ALTIER
DOÇ. DR. SEVİNÇ GÖK
DOÇ. DR. SÜREYYA EROĞLU BİLGİN
DOÇ. DR. ŞAKİR ÇAKMAK
DOÇ. DR. ŞÜKRÜ DURSUN
DOÇ. DR. ÖZGÜ ÇÖMEZOĞLU UZBEK
DOÇ. DR. VESİLE BELGİN
DEMİRSAR ARLI
DOÇ. DR. ZEKAİ ERDAL

EDİTÖRLER

DOÇ. DR. Ö. HAKAN ÇETİN

DR. ÖĞR. ÜYESİ MUHAMMET GÖRÜR

DOÇ. DR. BÜLENT İŞLER

PROF. DR. MURAT ÇERKEZ

ARŞ. GÖR. BAHAR ÖZDEMİR

ARŞ. GÖR. H. BETÜL KIRMIZI

İÇİNDEKİLER

Mardin Kasımiye Medrese'nin Komşu Kültürlerle Etkileşimi
Fehime ACAT AKGÜL 8
II. Abdülhamid Dönemi'nden Bir Mimari Yarışma Örneği: Yeni Bulunan Belgeler Işığında Silah Müzesi'nin Tasarım Hikayesi
Hatice ADIGÜZEL - Dila Müjde GÜMÜŞ 10
Albrecht Dürer'in Yeşil Passion Serisi ve Kavramsal İçeriği
D. Burcu ERCİYAS - Ayça AKAY ERİKLİ 12
Edirne Üç Şerefeli Cami Süslemelerinde Bir Cami Tasviri
N. Çiçek AKÇIL HARMANKAYA 14
Endüstri Mirası Odağında Ayvalık Tarihi Kent Dokusuna Yeniden Bakmak
Berrin AKIN AKBÜBER - Yaşagül EKİNCİ - Fatih KURUNAZ - Naz Öykü BUZ 16
Metropolis Bizans Dönemi Cam Buluntuları
Emine AKKUŞ KOÇAK 18
Mardin, Nusaybin Mor Yakup Kilisesi Yapı Malzemelerinde Arkeometrik Analizler
Ali Akın AKYOL - Yusuf Kağan KADIOĞLU 20
1582 Tarihli Sur-ı Hümayun Dolayısıyla Mimar Sinan'ın Sunduğu Hediyeler
Feride Şeyda ALPAY 22
Hristiyan Kubbe Süslemelerinde İslam Sanatı Etkileri: Çok Kollu Yıldız Formları
Alper ALTIN 24
Kırklareli Hızırbey Camii Kalemişi Bezemeleri
Gülay APA KURTİŞOĞLU 26
Uşak Müzesi'nden Orta Bizans Dönemine Ait İki Adet Dörtlü Sütunce Başlığı
Muhsine Eda ARMAĞAN 28
Ani Örenyeri Kazısı 2024 Yılı Çalışmaları
Muhammet ARSLAN - Gül GEYİK - Ahmet ŞEN - Mustafa KOÇAK - Gonca PAPUCCU - Bekir KARACABEY - Ayşe DURAN 30
Konya'da (Iconium) Piskoposluklar ve Bizans Mimarisi Mirası
Nergis ATAÇ 32
Kocaeli İli İzmit İlçesi'ndeki Osmanlı Dönemi Eserleri Yüzey Araştırması
Erkan ATAK 34
Cumhuriyet Rejiminin Görselleştirilmesi: Fotoğrafla Türkiye Albümü
Ganimet ATALAY TALEBAZADEH 36
Tarihi Köprü Kitabeleri ve Koruma Çalışmaları
Ayşe AVŞİN 38
Kültürel Mirasın Korunması ve Restorasyon Farkındalığı: Gençlerde Farkındalığın Artışının Ölçülmesi ve Ortak Kültür Zemininde Öğretim Sorunu
Büşra AYAZ - Fatma YAŞAR 40
Nizami Hamse Nüshalarinda İsa Peygamberin Resimleri
Derya AYDIN 42

Haneden Mabede: Zincidere Protestan Kilisesi ve İnşa Süreci
Remzi AYDIN 44
Kayıp İki Kitabenin Bulunuşu
Günnur AYDOĞDU 46
Osman Hamdi Bey'in Resimlerinde Madenî Eşya Tasvirleri
Gökben AYHAN 48
Harput İç Kale Kazılarında Bulunan Anahtar ve Kilitler
İsmail AYTAÇ 50
19.Yüzyıl Osmanlı Duvar Resimlerinde Kıyamet Sembolleri
Sakine AYTAÇ TOPUZ - Süreyya EROĞLU BİLGİN 52
Bursa Arkeoloji Müzesinde Bulunan Erken Bizans Dönemine Ait Bir Grup Korinth Sütun Başlıkları ve Varyasyonları
Füsun AYTEKİN 54
Doğu Karadeniz Bölgesinde Az Bilinen Arhavi Kalesi (Cixa/Ciha)
Osman AYTEKİN 56
İlhanlı Döneminde Türk-İran Minyatür Sanatı: Kraliyet Kütüphane-Atölyeleri ve Kültürel Politikalar
Shadabeh AZİZPOUR 58
Bir Kemerin Estetik Kaynağı Üzerine Görüşler
Anar AZİZSOY 60
Kastamonu'da Türk Dönemi 2022-2023 Yılı Çalışmaları
Anar AZİZSOY - Muhammet ÖZKURT 62
Derinlerdeki Gerçek: Kelile ve Dimne Kuyularında Doğu ve Batı
Büşra BAHAR 64
Avar-Bizans İlişkisi Üzerine: Bizans Modasının Avar Giyim-Kuşama Etkisi
Csilla BALOGH 66
Sarkis'in İşlerinde Bellek Kavramını 'Respiro' Üzerinden Değerlendirme
Birsen BARAN ATAY 68
Keykubadiye Sarayı Kazısı 2022 Yılı Çalışmaları
Ali BAŞ - Necla DURSUN - Şükrü DURSUN - Yurdagül ÖZDEMİR-
Rasim BAĞIRLI 70
Eski Van Şehrinde Yeni Tespit Edilen Bir Çeşme
Gülsen BAŞ TERZİOĞLU - Ayşegül BEKMEZ YELEN 72
Edirne ve Çevresindeki Tarihi Küfeki Ocakları
Ekrem BATIR 74
Türkiye'de Üniversite Müzeleri: Mardin Artuklu Üniversitesi Bünyesinde Kurulabilecek Müze Adına Ön Değerlendirme
Tuğba BATUHAN TEKİN 76
Levanten Saïda'da 18. Yüzyıl Osmanlı Konutu: "DEBBANA SARAYI"
Zülfiye BAYTAR 78
Sanat Tarihi Literatüründe "Gemi" Paradoksu
Mustafa Gürbüz BEYDİZ 80
Heft Peyker Mesnevi'sinde Yer Alan "Fitne'nin 60 Basamaklı Merdivenden Çıkması" Hikayesine Ait Resimlerin Analizi
Ebru BİLEN 82
Amasya Torumtay Türbesi'nde Bulunan Taşçı İşaretlerinin Değerlendirilmesi
Ali Rıza BİLGİN 84

Silifke Kalesi 2023 Yılı Kazı Çalışmaları
Ali BORAN 86
Tarih Konulu Osmanlı Minyatürlerinde Kale Kuşatmaları ve Savaşa Dair Unsurlar
Özlem BOSTANCI 88
Tokat-Zile Üçköy (Viran) Camisi
Nazım BOY..... 90
Orta Çağ Türk Ciltlerinde Bezeme Unsuru Olarak Kullanılan Mühürlerin Form ve İçerik Analizi
Fatma Şeyma BOYDAK..... 92
Divriği Turan Melek Şifahanesi Taçkapısında Tasarım Ayrıntıları
Mustafa BULUT 94
Türk Şamanlarının Törenlerde Kullandığı Nesneler ve Sanat
Başak BURAK..... 96
Farklı Yüzyıllar, Değişen Çehre ve Dönemiyle Fatsa/Bolaman Hayar (Kaya) Kale
Hasan BUYRUK 98
Monemvasia Ayasofyası - Fethiye Camii
Yılmaz BÜKTEL 100
Ortaköy Esma Sultan Yalısı'nın Bilinmeyen Yönleri
Selman CAN 102
12. Yüzyılda Antakya Çevresindeki (Kara Dağ) Gürcü Manastırları ve Manastır Atölyelerinde Üretilen El Yazmalarından Örnekler
Muhammed Enes CANÖZ 103
Anadolu'da Art Nouveau Mimari Üslubuna Bir Örnek: Trabzon Atatürk Köşkü
Muhammed Enes CANÖZ..... 104
Ihlara Vadisi Yaprakhisar Yerleşimindeki Kayaya Oyma Kiliselerin Mimarisi Üzerine bir Değerlendirme
Hülya COŞGUNARAS..... 106
Milas Yöresinde İlginç Bir Mezar Tipi: Minyatür Baldakenler
Şakir ÇAKMAK - Cengiz GÜRBIYIK 108
İstanbul Burmalı Mescid Üzerine Bir Değerlendirme
Eser ÇALIKUŞU 110
Kubadabad Sarayı 2022-2023 Sezonu Kazı ve Onarım Çalışmaları
Muharrem ÇEKEN - Alptekin YAVAŞ - Gökhan MERİÇ 112
Konya İli, Meram İlçesi, Şükran Mahallesi Kurtarma Kazılarında Tespit Edilen Anadolu Selçuklu Dönemine Ait Alçı Eserler
Mehmet Ali ÇELEBİ - Ali Şahin ESEN 114
Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulundan Günümüze Ordu Tescilleri (Taşınmaz Kültür Varlığı Envanterine Göre)
Elif ÇETİN..... 116
Malazgirt Savaş Alanı Arkeolojisi 2022-2023 Yılları Çalışmaları
Adnan ÇEVİK..... 118
İnanç ve Sanatın Buluşması: Denizli'de Duvar Resimli Bazı Camilerdeki Cennet ve Cehennem Tasvirleri
Müge ÇİFTYÜREK..... 120

İznik Merkez Ve Köylerinde Türk Dönemi Eserleri 2023 Yılı Yüzey Araştırması
Ahmet Vefa ÇOBANOĞLU 122
Eski Türklerdeki 'Gök Kültü'nün (Göğün) Türk Sanatı'ndaki Yansımaları
Yaşar ÇORUHLU 124
Perge Bizans Dönemi Çalışmaları (2023-2024)
Özgü ÇÖMEZOĞLU UZBEK - Ayça TİRYAKİ TÜRKMENOĞLU 126
Konya'da Bulunan Üst Yapısı Eyvan Formlu Sarnıçlar
Ayşenur DAĞ GÜRCAN - C. Nakış KARAMAĞARALI 128
Batı Sanatında Mum Işığı Sahneleri
Derya DAŞDEMİR 130
Osmanlı'nın Gotik Üslup ile Kurduğu İlişki: Lefkoşa Selimiye Camii'ndeki Aziziye Kapısı Örneği
Tolga DEĞERLİER 132
Firuz Bey Camii ve İlyas Bey Camii'ndeki Mukarnaslar
Yaser DELLAL 134
Edirne II. Bayezid Camii'nin Ahşap Kapı ve Pencere Kanatlarındaki Bezemelerin Kitap Sanatları Bağlamında İncelenmesi
Zeynep DEMİRCAN 136
İznik Çini Fırınları Kazısı ve Buluntuları Üzerinden Bir Değerlendirme
Vesile Belgin DEMİRSAR ARLI 138
Yedikule'de Osmanlı Devrinden Günümüze Ulaşmayan Yapılara Bir Bakış
Ayşe DENKNALBANT ÇOBANOĞLU 140
Kaposvar Kalesi Kazılarında Çıkarılan Osmanlı Dönemi Buluntuları Üzerine Tespitler
Tuğba DİRİ APAYDIN 142
13. Yüzyıl Süryani Ortodoks Resimli El Yazmaları: Staatsbibliothek Zu Berlin (Berlin Devlet Kütüphanesi) Örnekleri
Mehmet Ali DOĞAN 144
Geç Antik Dönem Kubbeli Bazilikaları: Anadolu Örneklerinde Mekan Okuması
Burcu Ceylan DUGGAN - Deniz ŞENOVA 146
I.Ulusal Mimarlık Dönemi Rasathane Yapıları
Özlem DURU 148
Türktaş Yayla Evleri
Abdullah Şevki DUYMAZ 150
Yeni Teknolojiler ve Yapay Zeka Çağında Selçuklu Sanatının Sürdürülebilir Turizm İçindeki Konumu: Değerlendirmeler ve Öneriler
Başak Burcu EKE 152
Bir Tetkikatın Osmanlı İnşa Bilgisine Sağladıkları (16 Nisan 1883 Tarihine Ait Yıldız Esas Evrakı Defterleri'nin İncelenmesi
Halil ELEMANA 154
Yağlıboya Tablolarda Konservasyon Çalışmaları: Belgelenmede Kullanılan Yeni Görsel ve Analitik Yöntemler
Gülder EMRE 156
6 Şubat Depremleri Sonrası Somut Kültürel Miras: Coğrafi Perspektifler
Selman ER 158

Alanya Kalesi Ehmedek Bölgesi Kazısı Ateşli Silah Buluntularının Ön Değerlendirmesi
Osman ERAVŞAR - Sibel YARAR 160
Osmanlı Arşiv Belgeleri Işığında Samsun Kalesi
Zekai ERDAL - Ekrem AKMAN 162
Hanedan İmgeleri: II. Ioannes Komnenos İncili (Urb. Gr. 2) Resimleri ve İkonolojisi Üzerine
Yavuz ERDİHAN 164
Bizans Anaia'sından Bir Sosyal Görünüm: Kuşadası/Kadıkalesi Kazısının Bazı Maden Buluntuları Üzerinden Okumalar
Meltem ERDUL MERGEN 166
Ordu-Fatsa Mezar Taşlarının Gemi ve Hamayil Betimlemeli
Sevinç EREN 168
Fikirler Dergisi Üzerinden Tek Parti Dönemi İzmir'inin Sanat Ortamına Bakmak
Barış EROĞLU 170
Nakkaş'ın Gözünden Yansıyan İmgelerle Surname-ı Humayun Tasvirlerinde
Süreyya EROĞLU BILGIN 172
Müze-i Hümâyûn İçin Yazılan Rehnümalar Üzerinden Osmanlı Müzeciliğine Bakış
Ayşe ERSAY YÜKSEL 174
Bolu Mudurnu'da Kanuni Sultan Süleyman Cami ve Haziresi
Veysel ESEN 176
İkinci Maarif Şurâsı'nda Sanat ve Sanat Tarihine İlişkin Söylemler
Gülşah ESER 178
Tiran Ethem Bey Camisi'nin Duvar Resimleri ve Kalemişi Bezemelerini Koruma Uygulamaları
Bekir ESKİCİ 180
Hereke Fabrika-ı Hümayunu'nda Tasarlanmış Geleneksel Motifli Halılar
Ayşe FAZLIOĞLU 182
Ressam Kemal İncesu'nun Yaşamı ve Sanat Anlayışı
Merve FİRİDİN - Bülent ORAL 184
Romanya'daki Osmanlı Temeşvar Arkeolojisi (1552-1716). Osmanlı İmparatorluğu'nun Avrupa Sınırında Muhteşem Kalıntılar
Adriana GAŞPAR 186
Rönesans Döneminin Bilinen İlk Floransalı Kadın Ressamı: Plautilla Nelli (1524-1588)
Şule GEDİKLİ 188
Kars Ani (Ocaklı) Köyü Mimarisi
Gül GEYİK 190
Güneydoğu'da Cami'ye Dönüştürülen Nizip Fevkani Kilisesi
Ferdi GEZER 192
Berlin İslam Sanatları Müzesi'nden Selçuklu Dönemine Ait Çift Başlı Kartal Bezemeli Bir Çini
Joachim GIERLICHS 194
Agâh Sırrı Levend Kitaplığındaki El Yazmalarından Cilt Örnekleri
Burak Muhammet GÖKLER 196

ÖZET

HANEDAN İMGELERİ: II. IOANNES KOMNENOS İNCİLİ (URB. GR. 2) RESİMLERI VE İKONOLOJİSİ ÜZERİNE

Yavuz ERDİHAN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Bu bildiride Vatikan Kütüphanesi'nde yer alan II. Ioannes Komnenos İncili (Urb. Gr. 2) ikonolojik olarak incelenmektedir. II. Ioannes Komnenos İncili (Urb. Gr. 2) Bizans İmparatoru II. Ioannes Komnenos döneminde (1118-1143) Konstantinopolis'te üretilmiş resimli bir el yazmasıdır ve toplamda dokuz betimleme içermektedir.

Yazmadaki her bir İncilin başlangıç sayfasında metnin ilk satırları üzerinde bir Evanjelist portresi; Matta (21r), Markos (110r), Luka (168r) ve Yuhanna (261r) yer alır. Her bir portrenin karşısındaki folyoda ise tam sayfa bir İncil sahnesi bulunmaktadır. Bunlar sırasıyla; İsa'nın Doğumu (20v), İsa'nın Vaftizi (109v), Vaftizci Yahya'nın Doğumu ve Adının Konulması (167v) ile Anastasis (260v)'tir. Yazmada ayrıca folyo 19v üzerinde Bizans İmparatoru II. Ioannes Komnenos ve oğlu Müşterek İmparator Aleksios Komnenos tahta oturan İsa ile birlikte betimlenmiştir. Aleksios Komnenos 1119'da babası İmparator II. Ioannes tarafından müşterek imparator olarak taçlandırılmıştır. Bu betimlemedeki yazıtta Aleksios '*Basileos*' olarak anıldığı için el yazmasının 1119 veya biraz sonrasında yapıldığını düşünmek mümkündür.

İmparator II. Ioannes Komnenos'un tüm portrelerinde oğlu ve müşterek imparatoru Aleksios ile betimlenmeyi tercih etmesi dikkat çekicidir (benzer bir örnek Ayasofya'nın güney galerisindeki mozaiktir). İlginçtir ki İmparator II. Ioannes Komnenos'u Aleksios olmaksızın tek başına betimleyen hiçbir tasviri günümüze ulaşmamıştır. Görünüşe göre, tahtın mirasçısı olarak Aleksios'u öne çıkaran bu imgeler İmparator II. Ioannes Komnenos'un kardeşleri Anna Komnena ve Isaakios Komnenos'un taht iddialarına karşı yürüttüğü hanedan politikasının temsilleridir. Tarihsel kanıtlar hanedan istikrarının İmparator II. Ioannes Komnenos'un başlıca politikası olduğuna ve bu nedenle oğullarının tahta çıkışını garanti altına almaya çalıştığına işaret etmektedir. Sanat da bu politikanın görsel olarak ilanı açısından önemli bir işlev üstlenmiş gibi görünmektedir. Sonuç olarak çalışma; resimlerini ikonolojik olarak inceleyerek II. Ioannes Komnenos İncili (Urb. Gr. 2)'ni İmparatorun söz konusu hanedan politikası bağlamında tartışmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Bizans Minyatürü, Bizans Sanatı, Komnenoslar, Hanedan,Ikonoloji

ABSTRACT

DYNASTIC IMAGES: THE GOSPELS OF JOHN II KOMNENOS (URB. GR. 2) ON ITS REPRESENTATIONS AND ICONOLOGY

Yavuz ERDİHAN

Çanakkale Onsekiz Mart University

The paper presents an iconological analysis of the Gospels of John II Komnenos (Urb. Gr. 2) found in the Vatican Library. It is an illuminated manuscript produced in Constantinople during the reign of the Byzantine Emperor John II Komnenos (1118-1143) and contains a total of nine illustrations.

At the beginning of each Gospel, above the first lines of the text, appears a portrait of the Evangelist: Matthew (21r), Mark (110r), Luke (168r) and John (261r). In addition, a full-page biblical scene is placed opposite each portrait. These are the Nativity of Christ (20v), the Baptism of Christ (109v), the Birth and Naming of St John the Baptist (167v) and the Anastasis (260v). The manuscript also contains a double portrait of Emperor John II Komnenos and his son, the co-emperor Alexios Komnenos, on either side of the enthroned Christ. The inscription on the portrait of Alexios refers to him as *Basileos*. This suggests that the manuscript must have been commissioned in 1119, the year in which Alexios was proclaimed co-emperor, or shortly after.

It is noteworthy that all the portraits of John II show him with Alexios (another example is the mosaic in the south gallery of Hagia Sophia). Interestingly, no other images of John II have survived apart from those showing him with Alexios. By emphasising Alexios' status as the heir to the throne, these images seem to represent the dynastic policy of Emperor Ioannes II Komnenos against the claims to the throne of his sister Anna Komnena and his brother Isaac Komnenos. Historical evidence suggests that the stability of the dynasty was one of the emperor's main policies and that he therefore wanted to ensure the succession of his sons. Consequently, this paper aims to discuss the Gospels of John II Komnenos (Urb. Gr. 2) in the context of his dynastic policy.

Keywords: Byzantine Manuscript, Byzantine Art, Komnenians, Dynasty, Iconology